روزنامه شرق

سه‌شنبه ۱۴ مهر ۱۳۹۴ • ۲۲ ذی‌الحجه ۱۴۳۶ • ۶ اکتبر ۲۰۱۵

سال سیزدهم • شماره ۲۴۱۵ • ۲۰صفحه • ۱۰۰۰ تومان

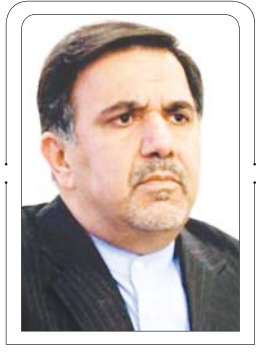

رئیس‌جمهوری:

دروغ را تجربه کردیم دیدیم چه بلایی بر سر ما آورد

گروه سیاست: در روزهایی که دوباره حملات به رویکرد سیاست خارجی دولت اوج گرفته، رئیس‌جمهوری خود در نقش مدافع دیپلماسی ظاهر شد. «حسن روحانی»، «محمدجواد ظریف» را که این روزها یکی از سیبل‌های دلواپسان شده...

صفحه ۲

وزیر راه و شهرسازی امروز در معرض رأی مجدد نمایندگان

پشت‌پرده‌های یک استیضاح

گروه سیاست: استیضاح عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی، امروز در شرایطی در صحن علنی مجلس بررسی خواهد شد که حاشیه‌های پشت پرده این استیضاح، بر متن آن سایه افکنده است. کمال‌الدین پیرمؤذن، در گفت‌وگو با «شرق» بر سه مورد خاص...

صفحه ۳

ابراهیم اصغرزاده تحلیل کرد

خطر بازگشت پوپولیسم

صفحه ۶

تیترها

شانس ظریف و کری برای دریافت نوبل صلح

صفحه ۱۹

همه پول مترو زیر زمین نمی‌رود

صفحه ۱۶

حمله شدید کی‌روش به اعضای سابق کمیته اخلاق

عذرخواهی نکنید افشاگری می‌کنم

صفحه ۱۸

اخلاقیات لذت اخلاق میل

عادل مشایخی

صفحه ۹

دفاع مقدس و لزوم سیاست شمول‌گرا

اسماعیل غلامی‌پور . پژوهشگر اجتماعی

صفحه ۷

در بزرگداشت جان‌باختگان «منا» رخ داد

سانسور هاشمی در صداوسیما

صفحه ۳

عکس: امیر جدیدی، شرق

زنجانی خطاب به وکیل وزارت نفت:

همه می‌خندیم شک نکنید

صفحه ۷

عکس: علی حدادی امل، میزان آنلاین

سرمقاله

استیضاح آخوندی در ترازوی آمار

عبدالکریم حسین‌زاده
نایب‌رئیس کمیسیون عمران مجلس

استیضاح وزیران از حقوق نمایندگان مجلس است، اما براساس قانون باید در حوزه وظایف و اختیارات وزیر انجام شود. آنچه این روزها درباره استیضاح وزیر راه و شهرسازی مطرح می‌شود، در حالی زیر سایه گمانه‌های سیاسی قرار گرفته است که نمایندگان استیضاح‌کننده در طرح استیضاح، مواردی فنی در حوزه‌های وسیع تحت مدیریت وزیر را به‌عنوان نقاط ضعف عملکرد ایشان مطرح کرده‌اند؛ بنابراین شاید بی‌مناسبت نباشد که فارغ از اظهارنظرهای سیاسی، نگاهی به کارنامه آقای آخوندی در حوزه‌هایی که استیضاح‌کنندگان از آن انتقاد می‌کنند، داشته باشیم و بر اساس آمارهای رسمی به قضاوت درباره عملکرد دوساله وزیر مسکن و شهرسازی در این وزارتخانه زیربنایی بپردازیم.

در حوزه حمل‌ونقل ریلی که یکی از موارد استیضاح است، آمار حاکی از بهره‌برداری از ۲۸۰ کیلومتر، اجرای تراک‌بندی حدود ۷۰۰ کیلومتر خطوط ریلی و بهسازی و بازسازی ۶۸۲ کیلومتر از خطوط ریلی کشور در این دوره است. در حوزه حمل‌ونقل جاده‌ای هم آمار بیانگر بهره‌برداری از دوهزارو ۸۰۰ کیلومتر زیرساخت جاده‌ای شامل ۲۳۲ کیلومتر آزادراه، هزارو ۵۸۶ کیلومتر بزرگراه و بیش از هزار کیلومتر راه اصلی بوده است. در حوزه راه روستایی نیز احداث سه هزار کیلومتر راه روستایی و آسفالت‌کردن شش‌هزارو ۵۰۰ کیلومتر راه روستایی از جمله کارهای انجام‌شده در این حوزه است.

ادامه در صفحه ۳

حرف اول

مهندسین و تعهدات مدنی

محمدامین سازگارنژاد

امروزه بناها، آبادی‌ها و شهرهایی که در گذشته‌های دور ساخته شده‌اند و آنهایی که در قرون اخیر با نقشه معماران، طراحان و محاسبان به وجود آمده‌اند، به نمادی از تفکر و اندیشه آنها و نحوه دید آنها به جهان تبدیل شده است. تخت‌جمشید، طاق‌بستان، گنج‌نامه و صدها بنای سنگی و تمدن زیبای اصفهان و ده‌ها اثر پایدار و ماندگار، ترجمان دوراندیشی و بزرگ‌اندیشی انسان‌هایی است که بالندگی را به فرهنگ شهرنشینی، شهرداری و شهرسازی ایران اضافه کرده‌اند. در دوره معاصر خصوصا در دهه‌های اخیر ما مواجه با ساختن شهرهایی هستیم که ضوابط امروزین و حفظ تجربه‌های تاریخی را در آن نمی‌بینیم و در یک جمله ما شاهد بناهای ماندگار، عظیم، روح‌بخش و اثرگذار نیستیم. قرارداشتن ایران روی خط زلزله دائمی ضرورت‌ها و بایدها و نبایدها را در عرصه تعهدات حرفه‌ای مهندسان در هر نقشی و سهمی که برعهده می‌گیرند بسیار بااهمیت می‌کند. بعد از دوم خرداد، توجه به امر انتخابات‌های صنفی در قالب سازمان‌های مردم‌نهاد و غیردولتی روزبه‌روز افزایش یافته است. در شرایط کنونی انتظار جامعه این است که مهندسان عزیز کشور، خودانگیز و خودجوش کمک کنند و با پذیرش مسئولیت‌های مدنی متعهدانه به ایفای نقش بپردازند. در هفته آینده با انتخابات نظام مهندسی مواجه هستیم، مشارکت و حضور فعال تک‌تک مهندسان عزیز می‌تواند در باروری، ارتقا و تعالی کارکردهای نظام مهندسی کشور تعیین‌کننده باشد.

ادامه در صفحه ۴

گزارش . اقتصادی

۴۰۰ هزار میلیارد تومان تجارت سیاه ایران با امارات

منابع ۱۰ سال یارانه نقدی دود شد

احسان سلطانی
پژوهشگر

دهه ۸۰، دوران رشد درآمدهای حاصل از صادرات نفت و همچنین مواد خام و اولیه صنعتی بود. درآمد خالص فروش نفت خام از ۱۵ میلیارد دلار در ابتدای آن، به حدود صد میلیارد دلار در انتها و درآمد فروش مواد خام و اولیه صنعتی از ۱,۶ به ۱۶ میلیارد دلار رسید. ورود منابع ارزیِ عظیم حاصل از فروش ثروت‌های ملی به اقتصادی که در دهه قبل از آن، سالانه حداکثر ۲۰ میلیارد دلار درآمد نفتی به آن تزریق می‌شد، عواقب بس نامطلوبی را در پی داشت. در این دهه با استناد به داده‌های داخلی، واردات رسمی ایران از ۱۸ به ۶۲ میلیارد دلار (۳,۴ برابر افزایش) و بر پایه داده‌های جهانی از ۱۷ به ۷۴ میلیارد دلار (۴,۴ برابر افزایش) رسید. با توجه به روابط سیاسی با جهان، تغییرات الگوهای وارداتی به سمت کالاهای مصرفی ارزان‌قیمت، سودجویی گروه‌های رانت‌جو، بسیاری مسائل جنبی دیگر و در نهایت وقوع تحریم‌ها باعث شد تجارت خارجی ایران ضمن تغییر جهت از سمت اقتصادهای پیشرفته و توسعه‌یافته به سوی کشورهای آسیایی نوظهور مانند چین، امارات متحده عربی، ترکیه و هند، دچار تحولات ساختاری جدی و شدیدی شود که تا کنون نیز تداوم و تشدید یافته است. شاید باور عمومی بر ایفای نقش اساسی اعمال تحریم‌ها در تغییر نگاه تجاری ایران باشد، اما پیش از تحریم‌ها نیز چرخش تجاری به طرف کشورهای پیش‌گفته در جریان بود؛ به‌صورتی‌که در دهه ۸۰ (۸۹-۱۳۸۰) با وجود افزایش صادرات اتحادیه اروپا و ژاپن به میزان ۲,۴ و ۲,۶ برابر به ایران (کمتر از رشد متوسط)، صادرات چین و امارات، ۱۳ برابر و هند و ترکیه در حدود ۹ برابر بالا رفت. با توجه به قیمت نازل کالاهای چینی نسبت به کالاهای اروپایی و ژاپنی، برآورد می‌شود که در عمل حجم واردات کالاهای مصرفی بین ۲۰ تا ۳۰ برابر افزایش یافته باشد. صادرات کشورهای توسعه‌یافته اروپایی، ژاپن و آمریکا معمولا کالاهای اصلی، باکیفیت، گران‌قیمت، با تکنولوژی بالا و سرمایه‌ای است؛ بنابراین نه‌تنها با توجه به بهای بالای آنان، تهدیدی برای صنایع داخلی نیستند، بلکه در نهایت باعث ارتقای کمی و کیفی صنایع داخلی نیز خواهند شد. این صادرات کالاهای غیراصلی (تقلبی)، کیفیت پایین، ارزان‌قیمت، بنجل و مصرفی از کشورهای در حال توسعه آسیایی، با کارگر ارزان و اعمال شرایط دامپینگ است که نظر به بهای پایین آنها، به تولید داخلی صدمات شدیدی وارد کرده و به زیان اقتصادی کشور نیز می‌انجامد. همچنین با توجه به قوانین و مقررات دقیق و سخت‌گیرانه کشورهای توسعه‌یافته درباره فساد تجاری، تقلب و پول‌شویی، تجارت با این کشورها نسبت به کشورهای در حال توسعه فساد کمتری دارد. درمجموع در دهه ۸۰، درحالی‌که میزان مغایرت ارزش تجاری وارداتی گمرک ایران با گمرک‌های امارات و چین به ترتیب مثبت ۸۶ و منفی ۴۰ درصد بوده ایت، این مقدار برای واردات از آلمان فقط ۰,۹ درصد برآورد شده است. در میان شرکای مهم تجاری ایران، امارات متحده عربی به بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران (و صادرکننده) به‌ویژه در سه سال آخر دهه ۸۰ (با سهم ۳۰درصدی از کل واردات ایران) مبدل شد. بر پایه داده‌های گمرک ایران، در دهه ۸۰ واردات ایران از امارات، ۹۳ میلیارد دلار (که ۵۵ درصد از آن در سه سال آخر این دهه صورت گرفته است) و صادرات ایران به امارات ۱۸ میلیارد دلار بوده است که حاکی از تراز عمیق تجاریِ منفی ۷۵میلیارددلاری است. مجموع واردات ۵۷میلیارددلاری از امارات در دوره سه‌ساله (۱۳۸۸-۱۳۹۰)، غیر از قاچاق کالا از طریق این کشور به ایران است و با استناد به اظهارات رسمی مبنی بر ۲۰ میلیارد دلار قاچاق در این دوره سه‌ساله، برآورد می‌شود در حدود نیمی از این قاچاق از امارات صورت گرفته باشد که بالغ بر ۳۰ میلیارد دلار در این دوره می‌شود. تجارت سیاه و معضلات بازرگانی با امارات را در چهار حوزه بیش‌اظهاری وارداتی، کم‌اظهاری وارداتی، بیش‌اظهاری صادراتی و قاچاق می‌توان بررسی کرد.

رانت و فساد بیش‌اظهاری وارداتی

منظور از بیش‌اظهاری وارداتی، واردات کالا با اظهار ارزش بیش از مقدار واقعی آن بوده و در نتیجه ارز به میزان بیش از آنچه لازم بوده، از کشور خارج شده است. براساس داده‌های گمرک ایران، واردات کالاها از امارات با ۱۳ برابر افزایش، از ۱,۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۰ به ۲۱,۲ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۹ رسید. درهمین‌حال، آمار گمرک امارات حاکی از این است که واردات ایران (در دوره متناظر ۲۰۰۱- ۲۰۱۱ میلادی) از ۱,۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۱ میلادی، به ۹,۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ میلادی افزایش یافته است. مجموع واردات دهه ۸۰ ایران از امارات، بر طبق آمارهای گمرک‌های ایران و امارات به ترتیب برابر با ۹۳ و ۵۰ میلیارد دلار است؛ یعنی بین آنچه در مبدأ و مقصد اعلام می‌شود، ۴۳ میلیارد دلار مغایرت گمرکی (بیش‌اظهاری) وجود دارد. درصورتی‌که میزان ۱۷ میلیارد دلار ناشی از کم‌اظهاری وارداتی به این مقدار اضافه شود، رقم کلی ۶۰ میلیارد دلار به دست می‌آید. بررسی موردی سال ۲۰۱۱ میلادی (متناظر با ۱۳۹۰) که آخرین سال پیش از تحریم‌ها بود و واردات ایران به اوج تاریخی خود رسید، نشان می‌دهد، در مجموع هشت میلیارد دلار مغایرت گمرکی، شامل اقلام مواد اولیه و واسطه‌ای (۲,۳ برابر بیش‌اظهاری و ۶۶ درصد از کل مغایرت)، مواد غذایی (۲,۷ برابر بیش‌اظهاری و ۲۲ درصد از کل) و کالای سرمایه‌ای (۱,۳ برابر بیش‌اظهاری و ۱۲ درصد از کل) در این سال وجود داشته که البته با توجه به واردات بخش مهمی از کالای مصرفی با عنوان مواد اولیه و واسطه‌ای، میزان تخلف واقعی بیش از این باید باشد. تعرفه گمرکی پایین و وجود تسهیلات اعتباری ارزی ارزان‌قیمت منجر به سوءاستفاده وسیع با عنوان واردات مواد اولیه و واسطه‌ای شده است.

ادامه در صفحه ۵

یادداشت

منافع ملی یا منافع باندی؟

اسماعیل دوستی*

نطق اهانت‌آمیز بهرام بیرانوند، نماینده بروجرد، علیه وزیر امور خارجه کشورمان که از دیپلمات‌های موفق و مطرح جهانی و چهره برگزیده سال ملت ایران است، از جهات مختلف قابل‌تأمل است. پیش از ورود به این نکات به عنوان یکی از اعضای ادوار خانه ملت، باب‌شدن توهین از این تریبون در دوره‌های اخیر مجلس را امری نگران‌کننده دانسته و امیدوارم با بازگشت چهره‌های شاخص و مؤدب به صحن بهارستان، این معضل در ادوار آینده ریشه‌کن شود. شهر دانشمندپرور بروجرد، نماد بزرگانی مانند حضرات آیات بروجردی و سلطانی‌طباطبایی و استادانی مانند دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، سیدجعفر شهیدی و شهید بروجردی است و نماینده این شهر باید بداند به نمایندگی از کدام فرهنگ، در مجلس حاضر شده است؟

ادامه در صفحه ۴

ضمیمه رایگان امروز روزنامه شرق

ویژه‌نامه استان اصفهان

از روزنامه‌فروشی‌ها بخواهید

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۸۸۱۹۳۹۷۹-۸۸۱۹۰۴۶۸

